

การประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

“5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง” ปี 2562

โดย ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ความเป็นมาของโครงการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
Ministry of Agriculture and Cooperatives

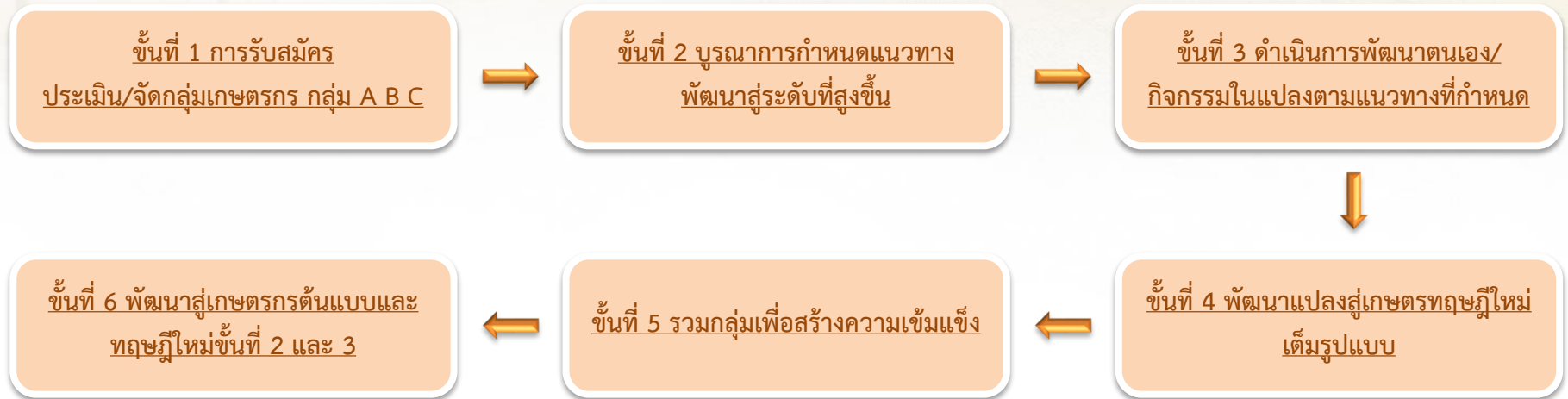

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย
- เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน
- เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ได้ต่อไป

วิธีการดำเนินโครงการ

ระเบียบและวิธีการประเมินผล

ความสำคัญของการประเมินผล :

วัตถุประสงค์การประเมินผล : เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของโครงการ

ขอบเขตการประเมินผล

พื้นที่เป้าหมาย 77 จังหวัด

ประชากรเป้าหมาย เกษตรกร/ปราชญ์เกษตรกร /จนท.กษ/ ภาคเอกชน / สถาบันการศึกษา

ระยะเวลาข้อมูล ข้อมูลด้านผลลัพธ์ เป็นข้อมูลการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 โดย

- ข้อมูลก่อนเข้าร่วมโครงการ คือ ข้อมูลระหว่าง 1 ก.พ. 2559 - 31 มกราคม 2560
- ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ คือ ข้อมูลระหว่าง 1 ก.พ. 2561 - 31 มกราคม 2562

รูปแบบการประเมินผล

แนวคิดของตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic model)

ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

กิจกรรมของแผนงาน (Program activities)

ผลผลิต (Outputs)

ผลลัพธ์ (Outcomes)

กรอบแนวคิดในการประเมินผล

ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

- งบประมาณ
- บุคลากร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ปัจจัยการผลิต
- องค์ความรู้ /เทคโนโลยี/หลักสูตร

กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities)

- การเตรียมการและการบริหารจัดการ
- การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร
- การรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกร
- การจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การประเมิน/จัดกลุ่มเกษตรกร
- การถ่ายทอดองค์ความรู้

ผลผลิต (Outputs)

- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- เกษตรกรจัดทำแฟ้มรายบุคคล
- เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยี/หลักสูตร
- เกษตรกรทำผังแปลงและแผนการผลิต
- ผลการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/พบปะ -3 ประสาน 5
- การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกร
- ประสาน - การใช้พื้นที่เกษตรในแปลงที่
- เกษตรกรได้รับการสนับสนุน เข้าร่วมโครงการ
- ปัจจัยการผลิต - การเชื่อมโยงตลาด

ผลลัพธ์ (Outcomes)

- เกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากแปลงที่เข้าร่วม โครงการ
- เกษตรกรมีการพึ่งพาตนเองและมีรายจ่ายของครัวเรือนลดลง จากการพึ่งพาปัจจัยการผลิต
- เกษตรกรมีการพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายในแปลงตนเอง
- มีหนี้สินของครัวเรือนลดลง และมีการออมเพิ่มขึ้น
- มีแรงงานคืนถิ่นเพิ่มขึ้น
- มีเกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตเป็นทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น
- เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบและทำเกษตรกรรุ่นใหม่เต็มรูปแบบ
- การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองมากขึ้น
- มีรายจ่ายฟุ่มเฟือย/รายจ่ายที่ไม่จำเป็นลดลง
- ความยั่งยืนของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ข้อเสนอแนะและ
แนวทางในการ
ปรับปรุง
โครงการ

ผลประเมินโครงการ

1. ปัจจัยนำเข้า

1.1 งบประมาณ

- งบประมาณ 77.22 ล้านบาท
- งบจัดหาปัจจัยการผลิต 66.72 ล้านบาท
  - งบส่งเสริมองค์ความรู้ 10.55 ล้านบาท

1.2 หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- ภาครัฐ 17 หน่วยงาน
- ภาคประชาสังคม (ปราชญ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ ประธาน ศพก. 3,525 ราย
- ภาคเอกชน 7 บริษัท
- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ปี 2560 70,034 ราย)

1.3 ปัจจัยการผลิต

- ไม้ผล 2 ต้น
- พันธุ์พืชผัก 4 ซอง
- พันธุ์สัตว์ปีก 5 ตัว+ ยา ปฏิชีวนะ+ อาหารสัตว์ปีก
- ปลากินพืช 1,000 - 3,000 ตัว
- ท่อนพันธุ์หมอน 50 ท่อน

1.4 องค์ความรู้

- การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ
- ศึกษาดูงาน
  - หลักสูตรอื่นๆ

2. กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities)

2.1 การเตรียมการและการบริหารจัดการ

- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานระดับกระทรวง จังหวัด /อำเภอ
- มีการจัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับกระทรวง 2 ครั้ง
- มีการจัดประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอ 8 ครั้ง
- การจัดทำหนังสือให้คำแนะนำการปฏิบัติงาน 25 ฉบับ
- คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ
- การประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ต่อสาธารณชน
↳ เว็บไซต์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ line พุดคุยเกษตรทฤษฎีใหม่”

2.2 การรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกร สมัครใจ มีความพร้อม start zero

เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือก 70,034 ราย (ร้อยละ 100.05 จากเป้าหมาย)

2.3 การประเมินศักยภาพ/จัดกลุ่มเกษตรกร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

คือ กลุ่ม A B และ C

2. กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities)

2.4 การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร

- ฐานข้อมูลจากการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- การบันทึกข้อมูลรายบุคคลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านระบบฐานข้อมูล 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวงในเว็บไซต์

<http://newtheoryfarmer.ddd.go.th> (กรมพัฒนาที่ดิน)

2.5 พบปะ 3 ประสาน และ 5 ประสาน (3 ครั้งต่อราย)

2.6 การถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ หลักสูตรกลาง และหลักสูตรอื่น ๆ (1 ครั้งต่อราย)

2. กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities)

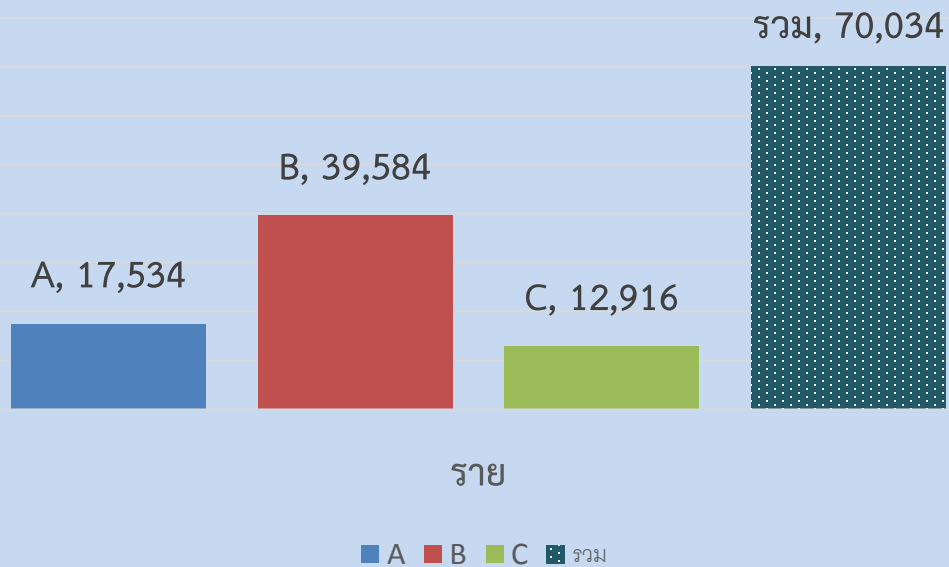
2.7 การพัฒนาตนเองและการเตรียมพร้อมเพื่อการผลิต

- 1) จัดทำแฟ้มข้อมูล ร้อยละ 60.71
- 2) การทำสมุดตรวจเยี่ยม ร้อยละ 96.26
- 3) การจัดทำผังแปลง ร้อยละ 94.12
ดำเนินการครบทุกราย ร้อยละ 59.06 ดำเนินการบางส่วน ร้อยละ 35.06
- 4) การจัดทำแผนการผลิตและดำเนินการตามแผน
  - 4.1) ทำแผนการผลิต ร้อยละ 68.83
  - 4.2) ไม่ได้ทำแผนการผลิต ร้อยละ 31.17
- 5) การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร 67,267 ราย หรือร้อยละ 96.10 ของเป้าหมาย

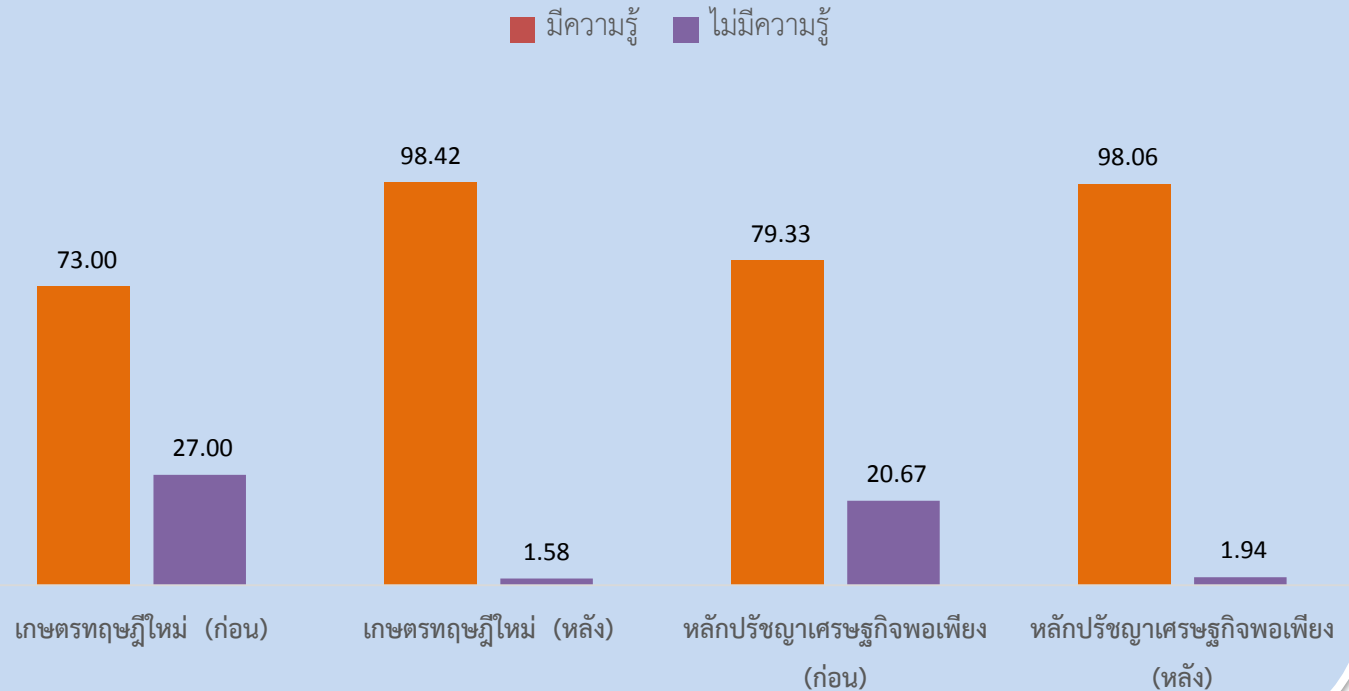
3.ผลผลิต (Outputs)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560

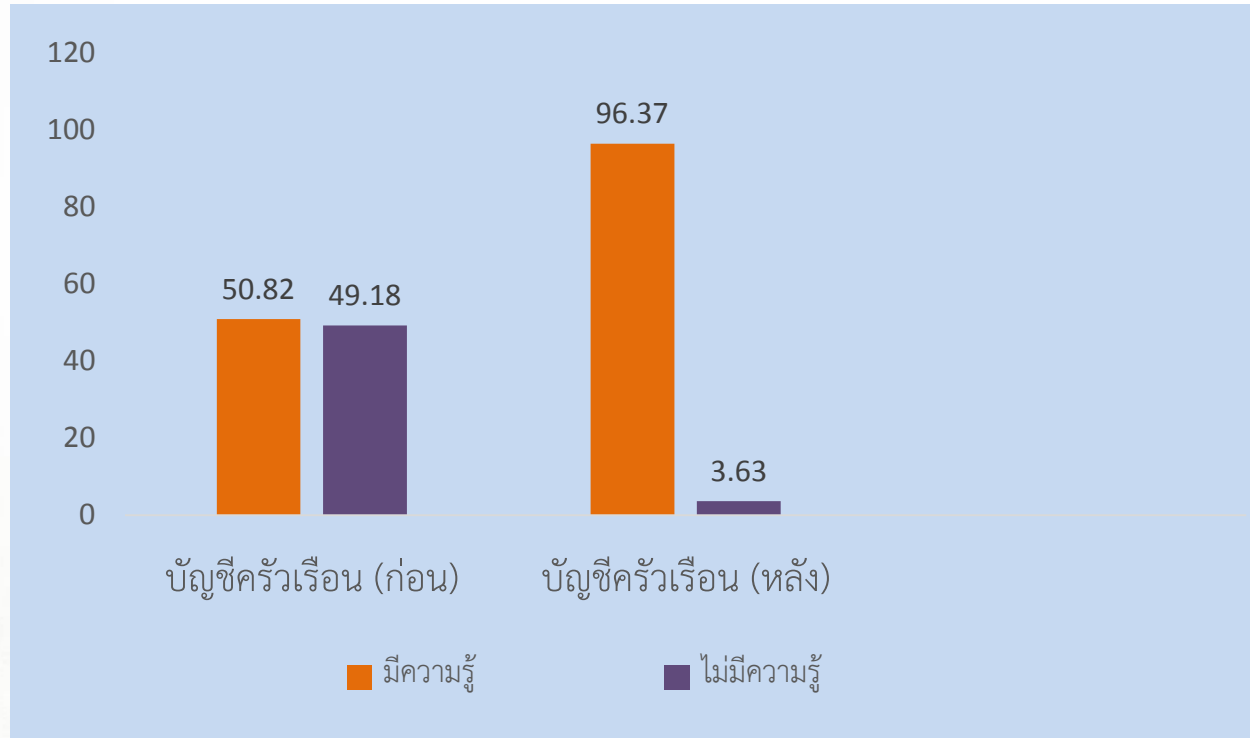
3. ผลผลิต (Outputs)

การถ่ายทอดความรู้เกษตรกรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

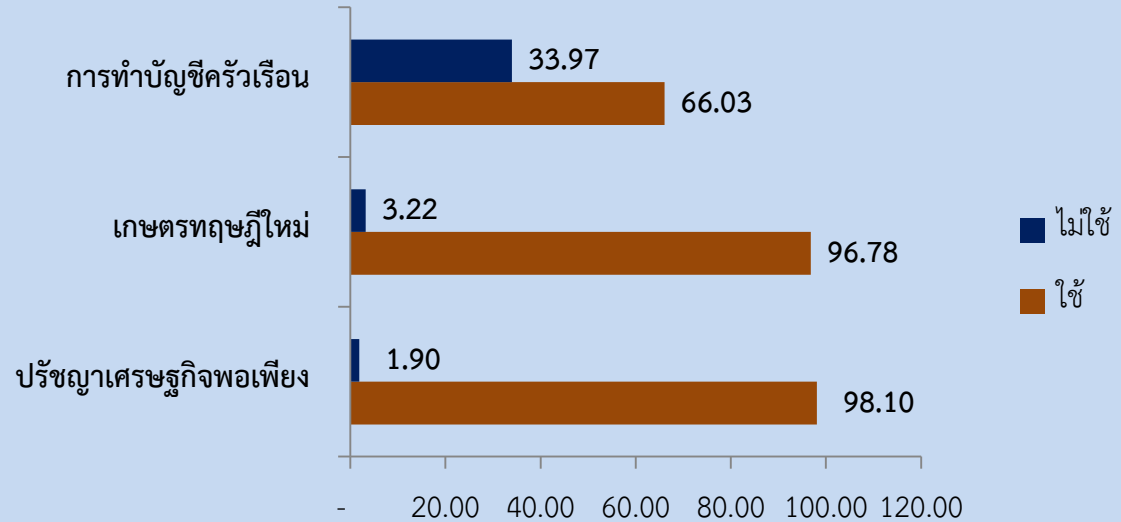
3. ผลผลิต (Outputs)

การถ่ายทอดความรู้การทำบัญชีครัวเรือน

3.ผลผลิต (Outputs)

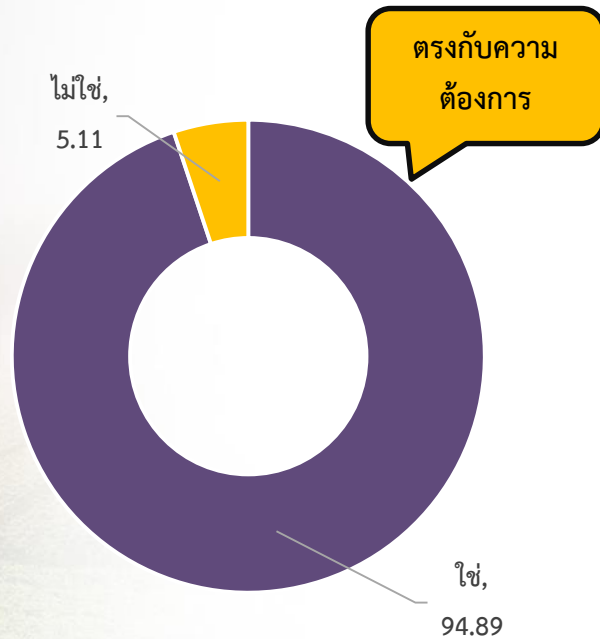
การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

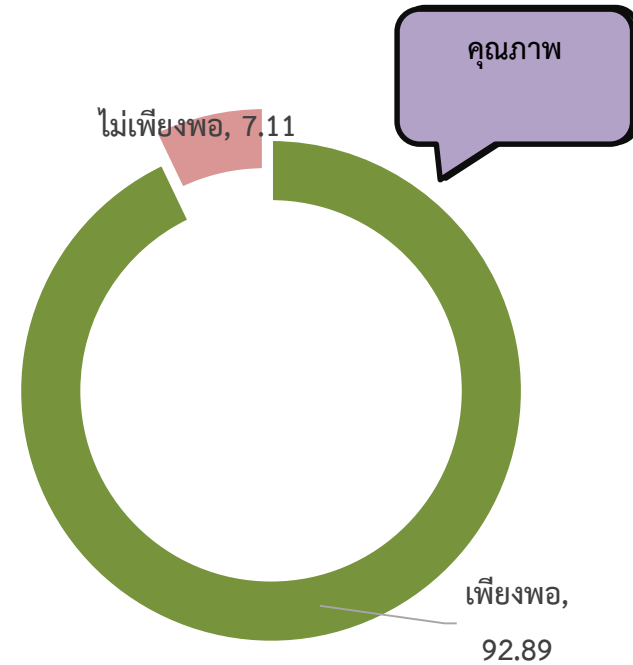
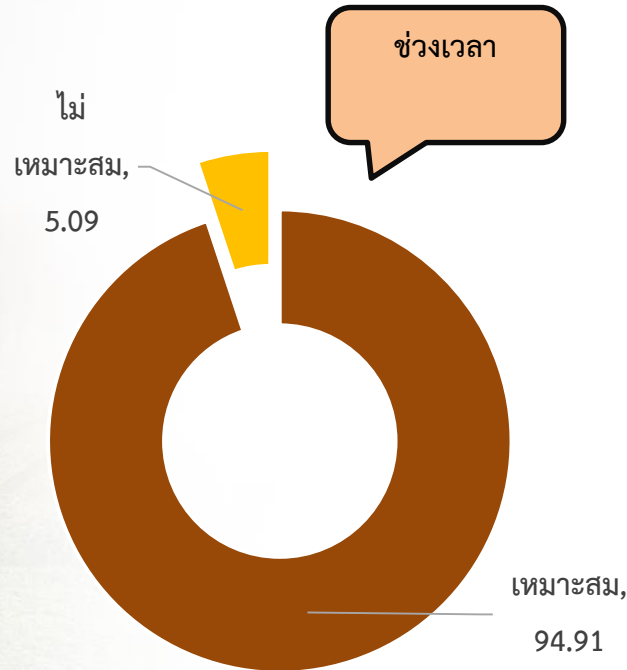
3.ผลผลิต (Outputs)

การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

3.ผลผลิต (Outputs)

การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

3.ผลผลิต (Outputs)

การใช้พื้นที่เกษตรในแปลง ตามองค์ประกอบ

ก่อนปลูกพืช 2.84 ไร่ (31.24 %)

หลังปลูกพืช 2.89 ไร่ (31.79 %)

ก่อนแหล่งน้ำ 0.89 ไร่ (9.79 %)

หลังแหล่งน้ำ 0.95 ไร่ (10.45 %)

ก่อนปลูกข้าว 4.69 ไร่ (51.60 %)

หลังปลูกข้าว 4.61 ไร่ (50.72%)

ก่อนที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์
0.67 ไร่ (7.37 %)

หลังที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์
0.64 ไร่ (7.04 %)

3.ผลผลิต (Outputs)

การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกร

หน่วย: ไร่/ละ

กิจกรรม	เกษตรกร ปี 2560		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
1. บริโภค (ทำให้พอกิน)	15.78	6.56	-9.22
2. บริโภคและแบ่งปัน (ทำให้พอกิน ทำให้พอบ่งปัน)	5.92	7.42	1.50
3. จำหน่าย	11.00	6.02	-4.98
4. บริโภค แบ่งปัน และจำหน่าย (ทำให้พอกิน ทำให้พอบ่งปัน และมีรายได้เสริม)	67.30	80.00	12.70

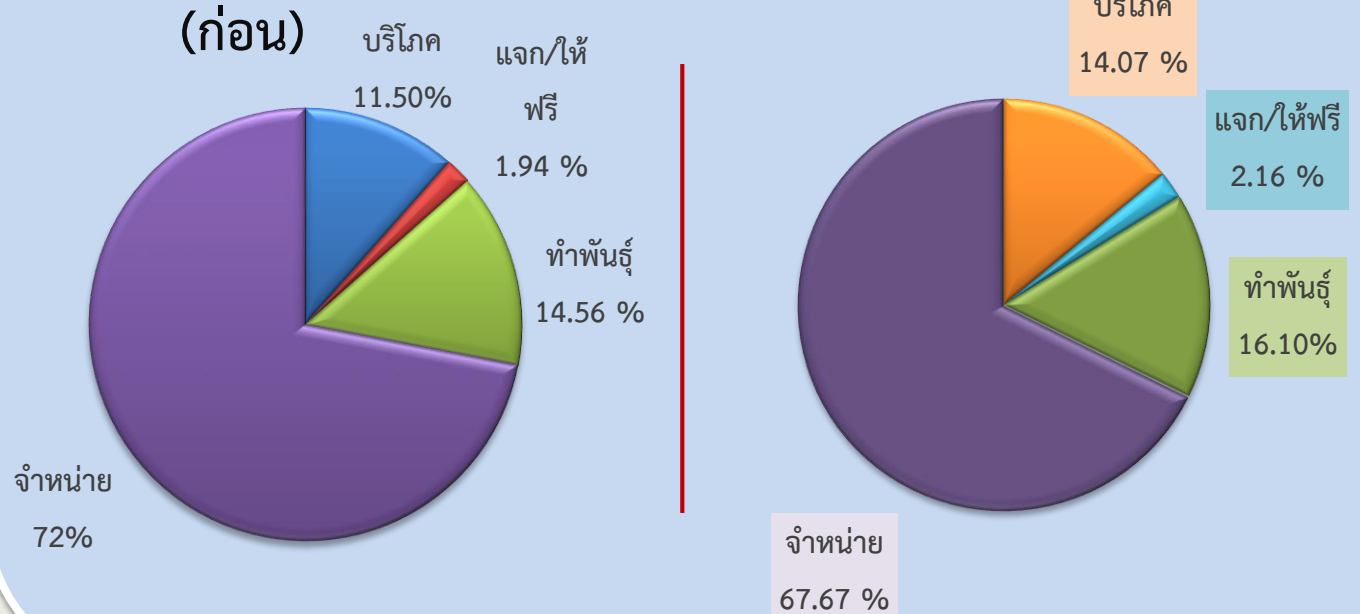

3. ผลผลิต (Outputs)

การกระจายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

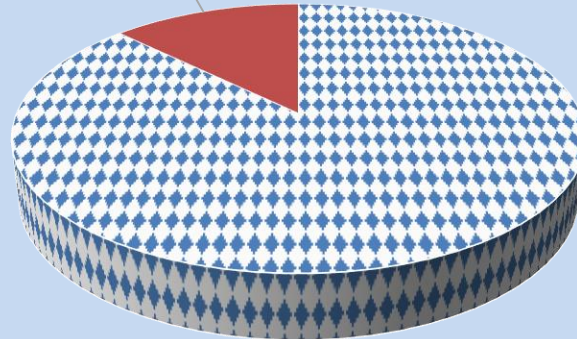
(หลัง)

(ก่อน)

3.ผลผลิต (Outputs)

ไม่ได้ดำเนินการ,
12.73

ดำเนินการ, 87.27

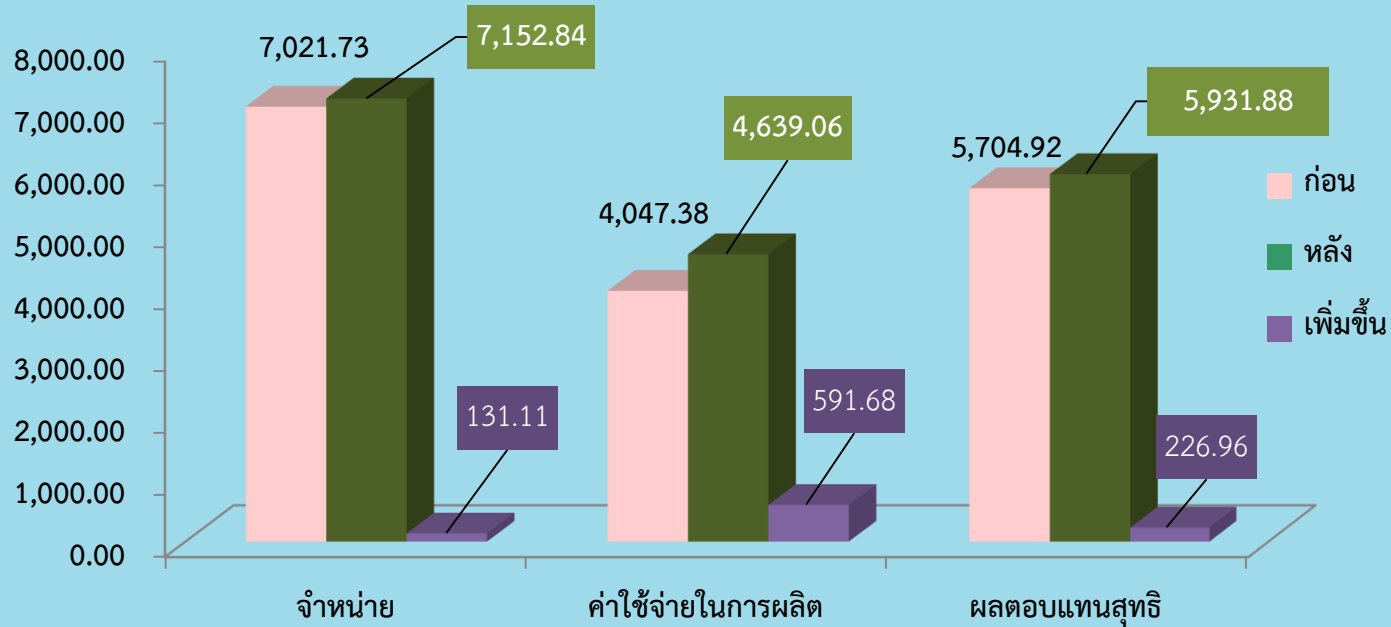
การเชื่อมโยงตลาดจัดหาตลาด
รองรับผลผลิต

232 แห่ง

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

ผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายทางการเกษตรของเกษตรกร ปี 2560

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

การพึ่งพาตนเอง

ลดค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือน

ลดลง 3,418.10 บาท

ลดค่าใช้จ่ายในการผลิต
โดยพึ่งพาปัจจัยของตนเอง

1,326.68 บาท

ลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย/ค่าใช้จ่ายไม่
จำเป็น

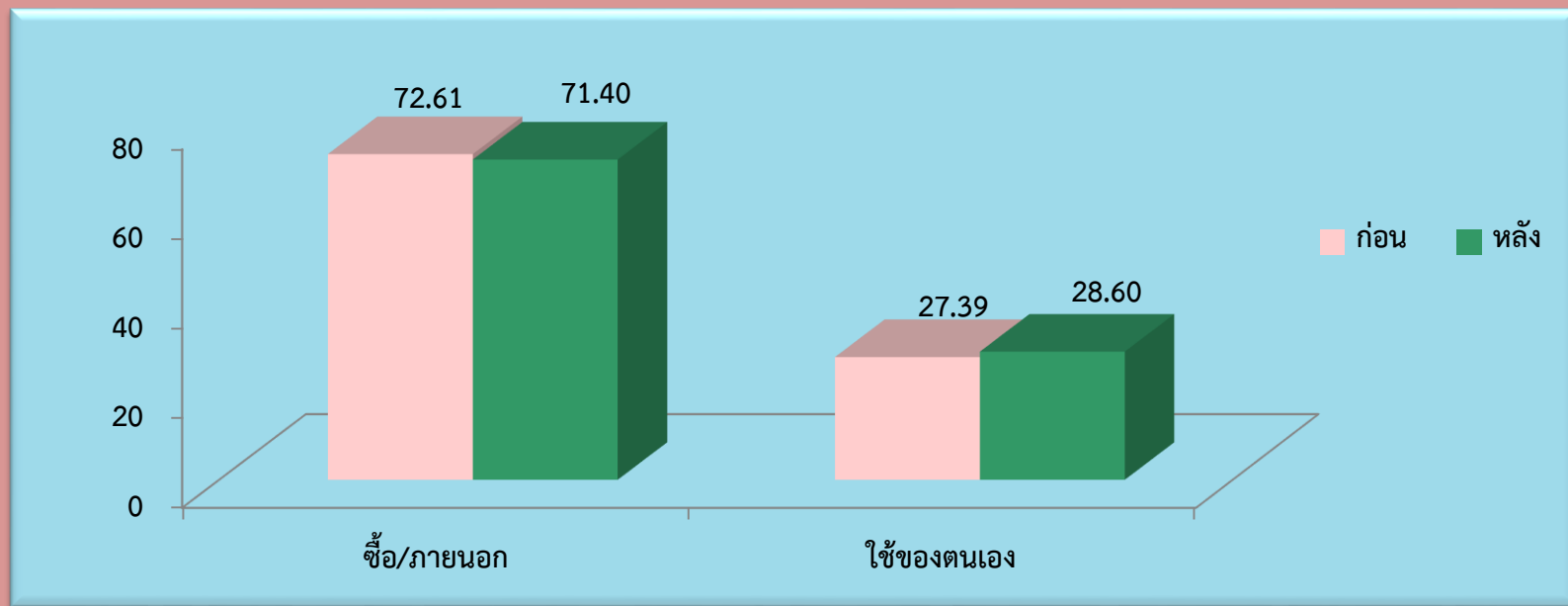
ลดลง ครัวเรือน ละ 411.05 บาท/
เดือน/ครัวเรือน (ลดลงร้อยละ 38)

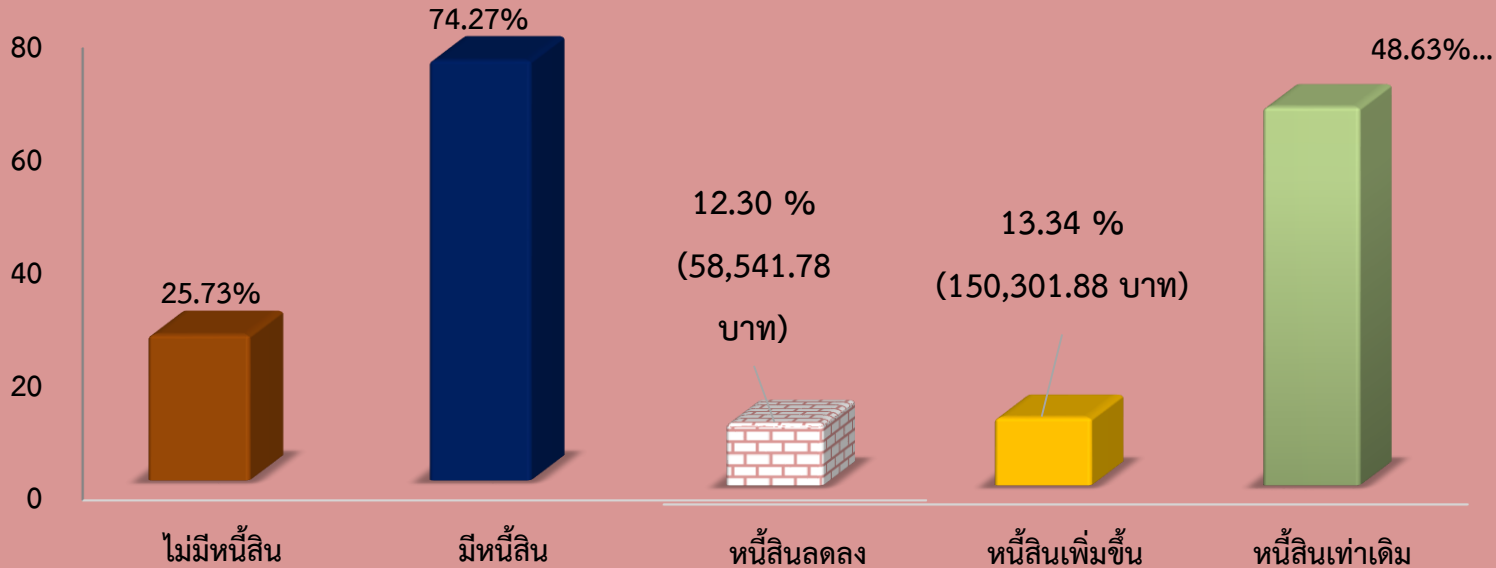
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

สัดส่วนระหว่างการใช้ปัจจัยการผลิตที่จัดหาจากภายนอก : การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง

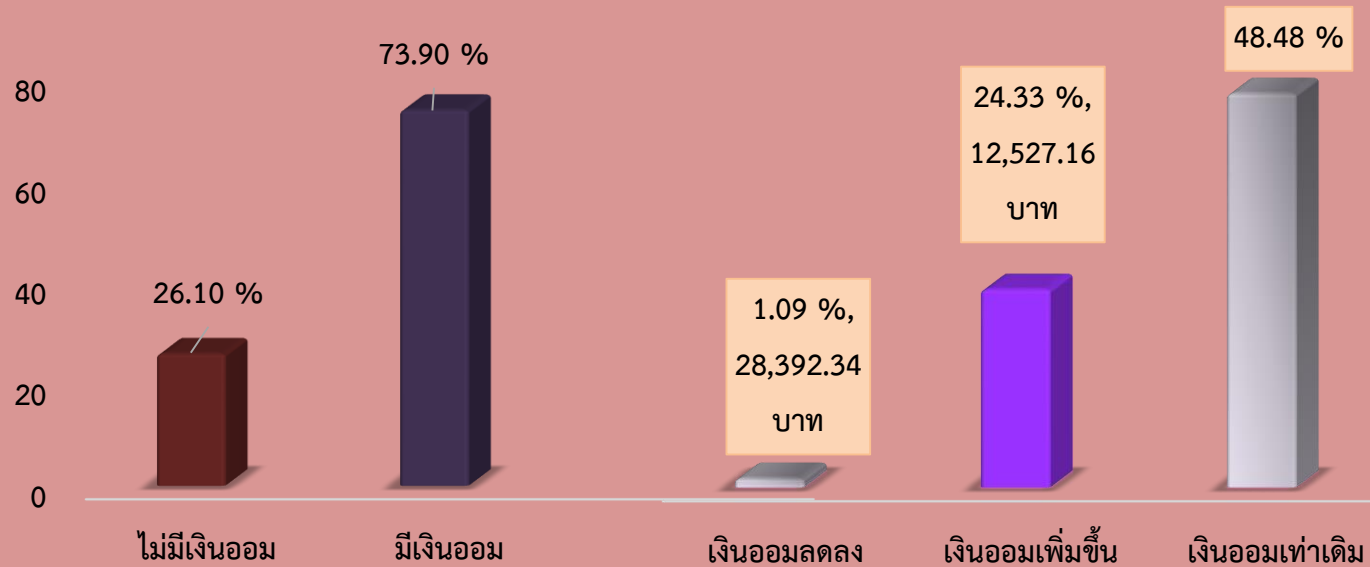
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

หนี้สินของครัวเรือนเกษตร

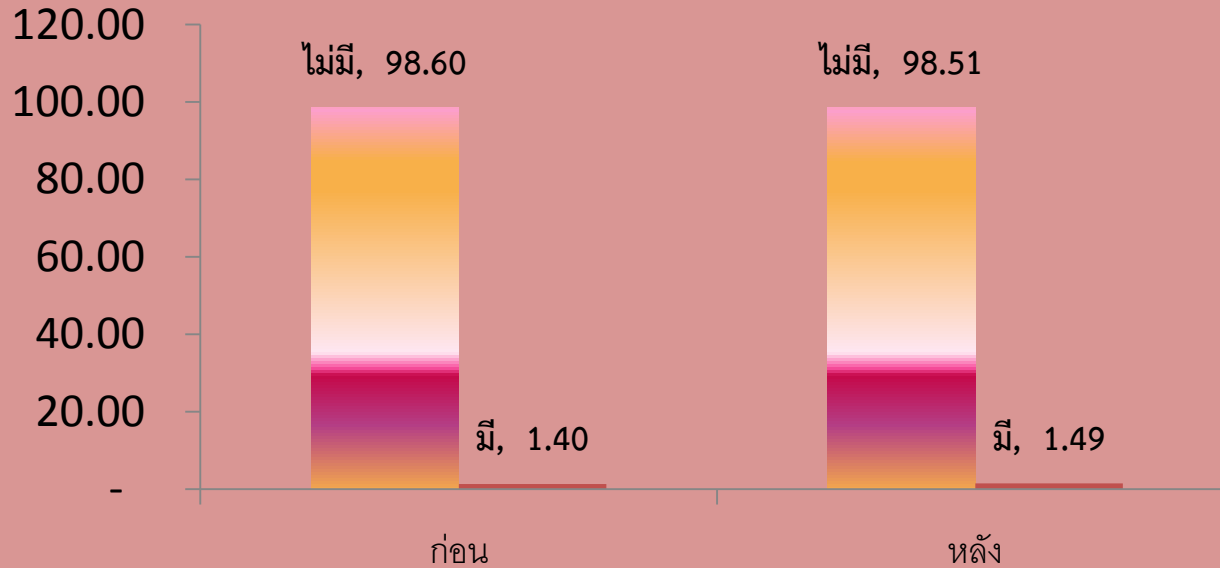
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

การออมของครัวเรือนเกษตร

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

การเคลื่อนย้ายแรงงาน

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

เกษตรกรต้นแบบ

เกณฑ์การพิจารณา

ทำตามแผนการผลิต

+

4 องค์ประกอบ

+

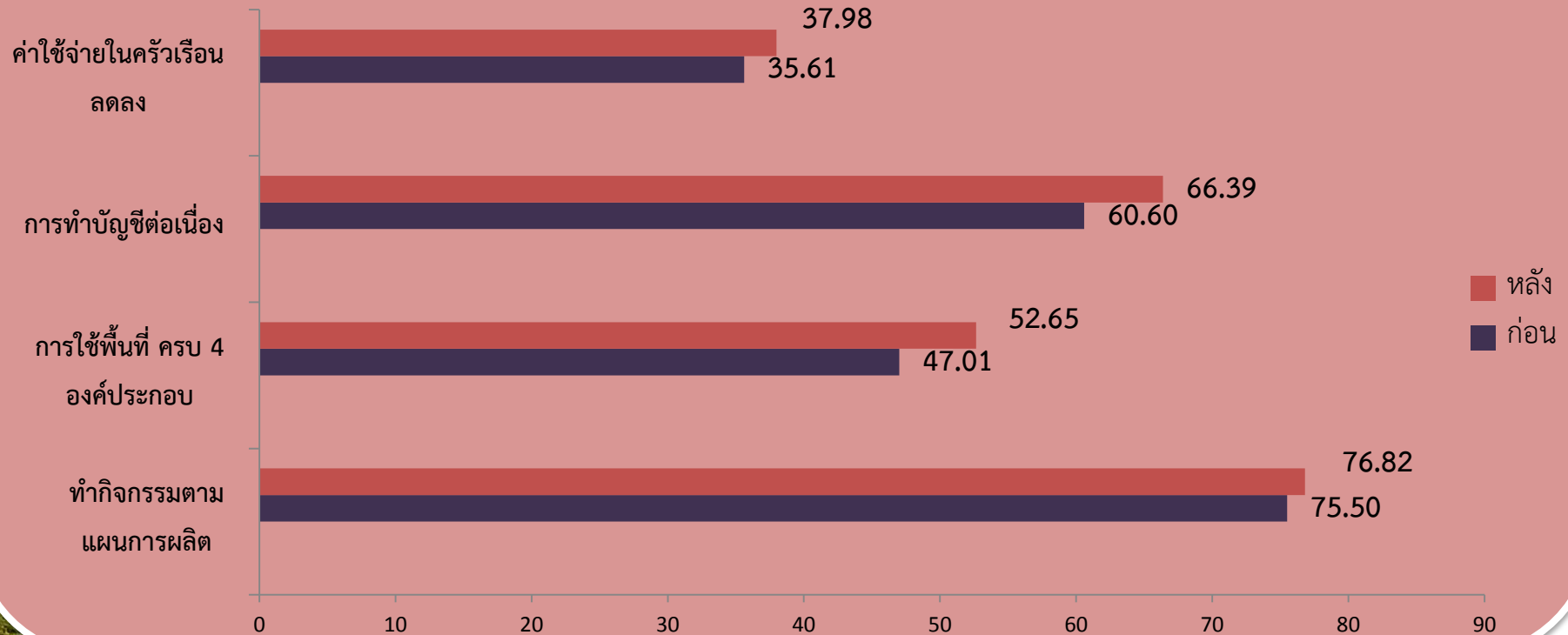
การทำบัญชีครัวเรือนอย่าง
ต่อเนื่อง

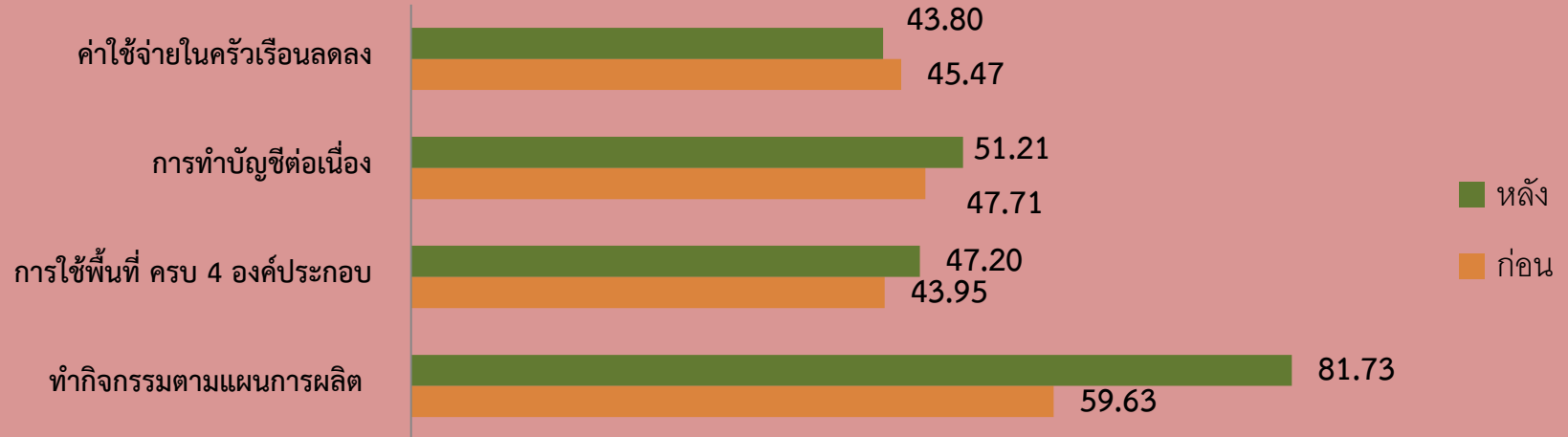
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

กลุ่ม A

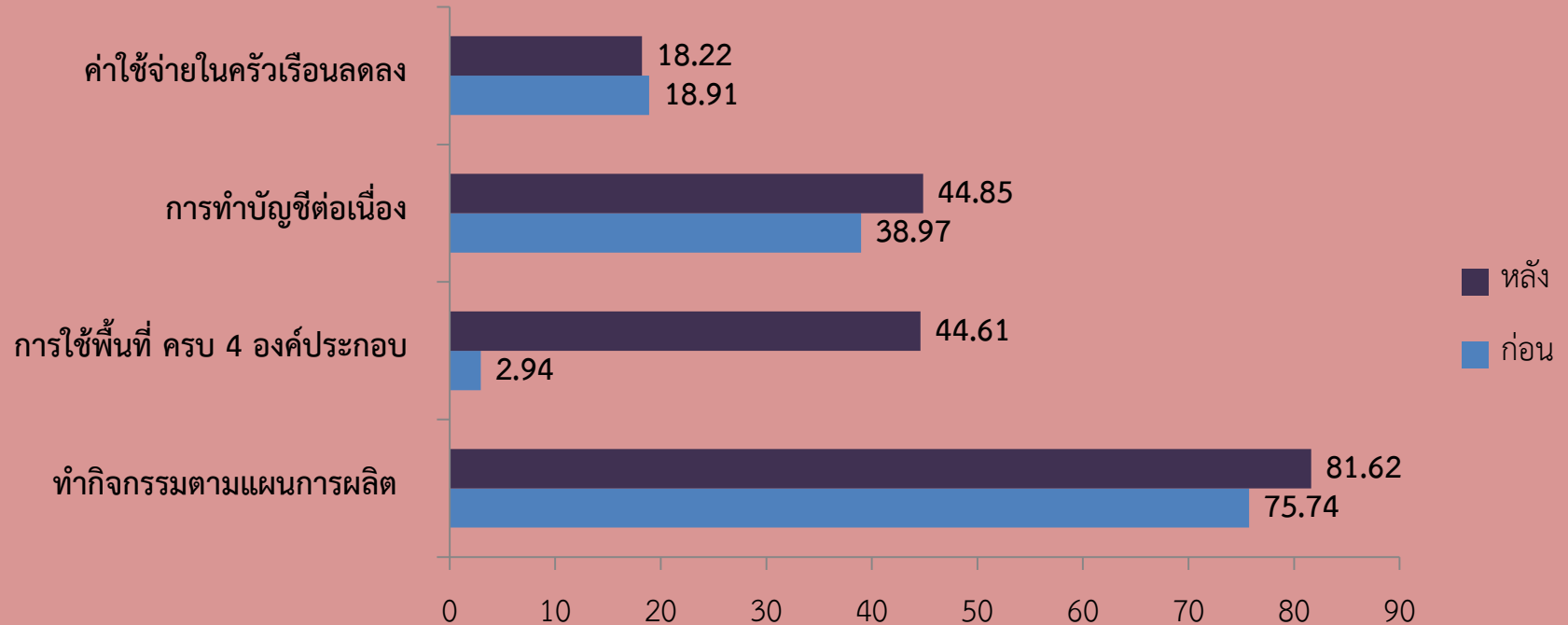
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

กลุ่ม B

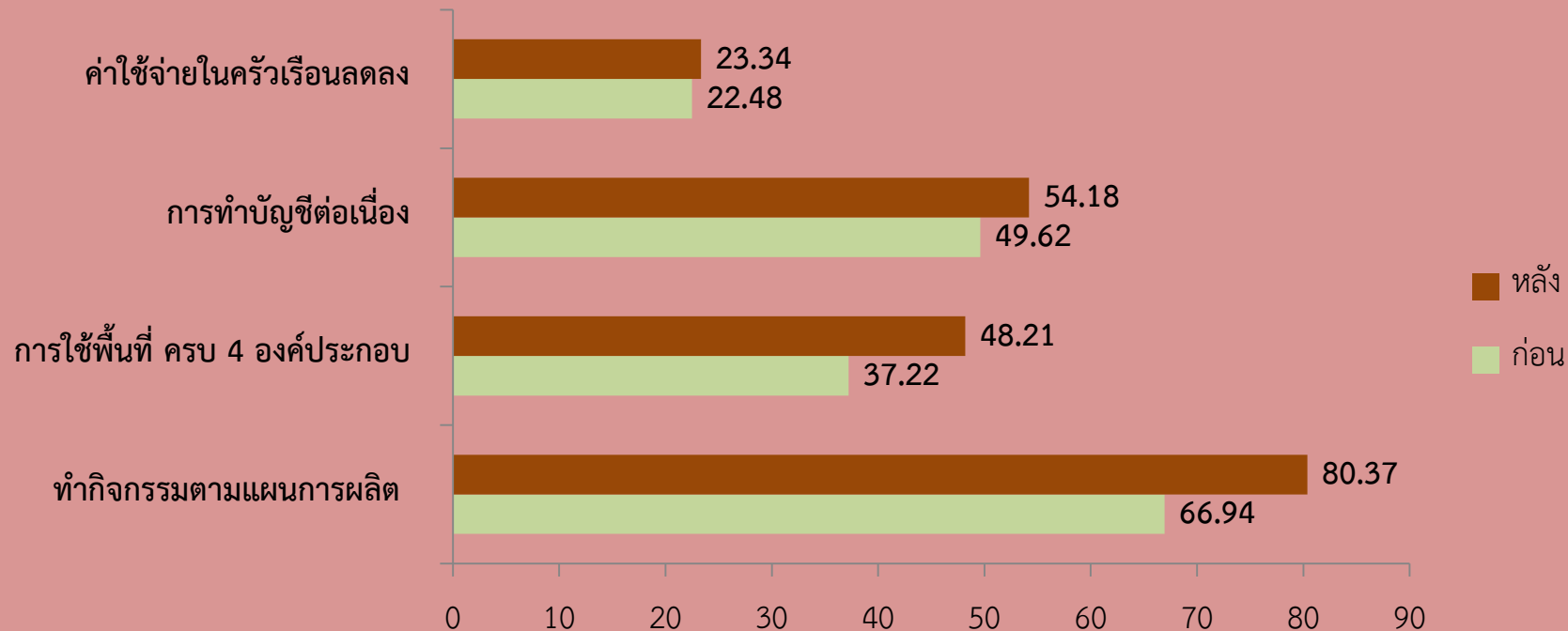
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

กลุ่ม C

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

ภาพรวม

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

การขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

การขยายผล
ปี 2560 ร้อยละ 60.43

การเผยแพร่และนำไปสู่การปฏิบัติ
เกษตรกร 1 ราย สามารถเผยแพร่ขยายผลได้ 32 ราย
เกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ นำไปปฏิบัติ 14 ราย ร้อยละ 43.75

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง

มีการรวมกลุ่ม
80.37

ไม่มีการรวมกลุ่ม
19.63

แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ร้อยละ 61.38

การตลาด/จำหน่าย
ร้อยละ 11.99

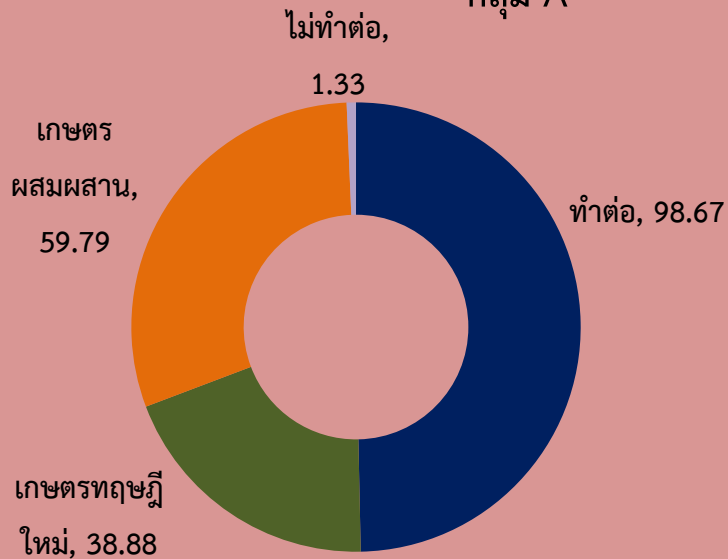
กลุ่มอาชีพ
ร้อยละ 7.00

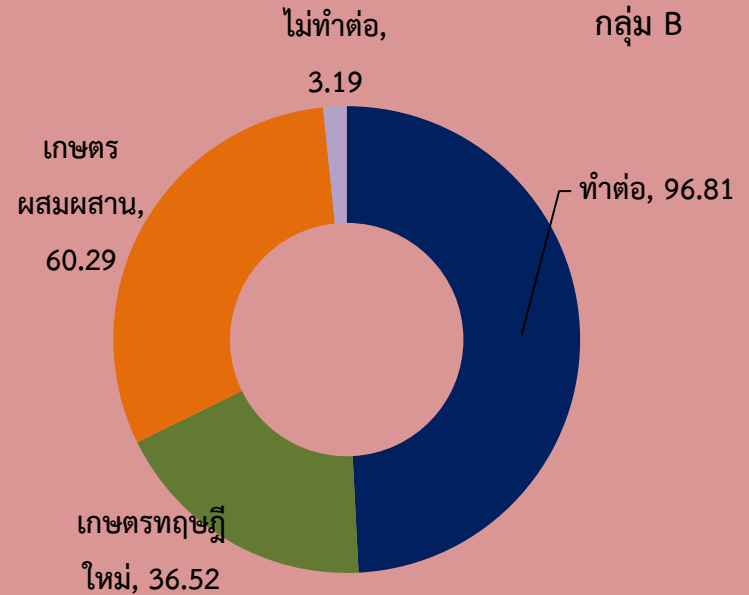
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

การดำเนินการหลังสิ้นสุดโครงการ

กลุ่ม A

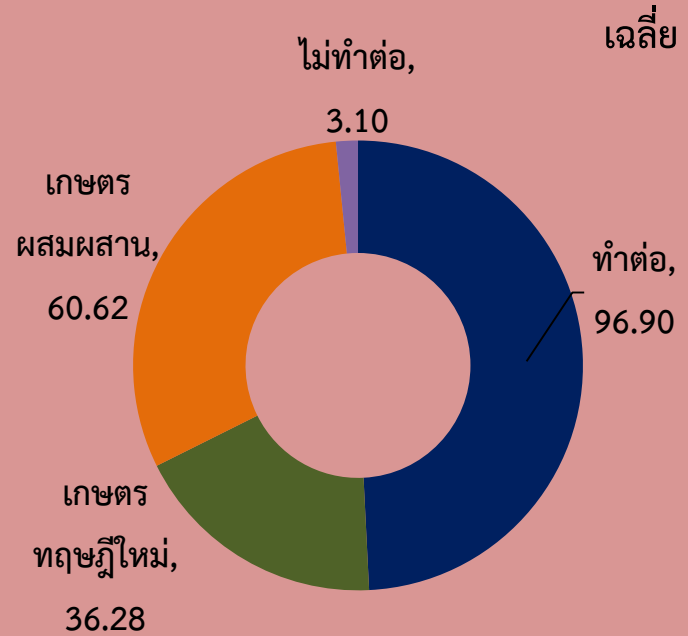
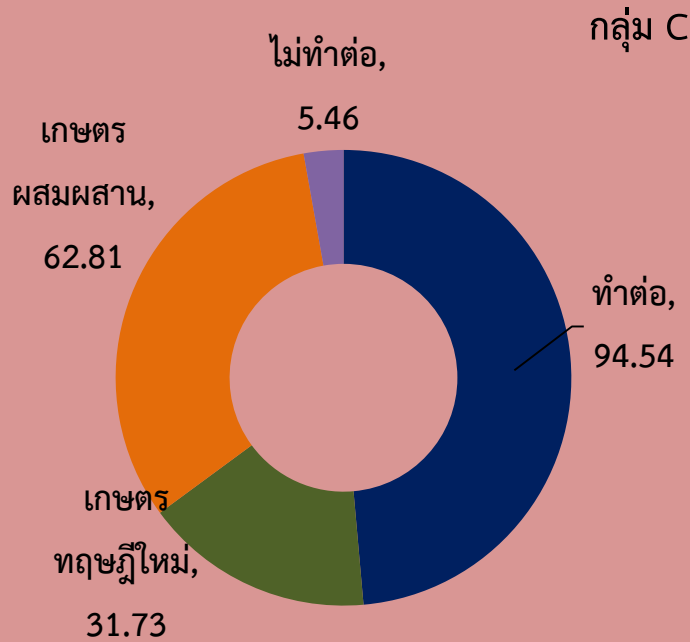

กลุ่ม B

4. ผลลัพธ์ (Outcomes)

การดำเนินการหลังสิ้นสุดโครงการ

ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการ

ระดับความพึงพอใจของเกษตรกร
ระดับมากที่สุด ค่าคะแนน 4.31

ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่
ระดับมาก ค่าคะแนน 3.57

ข้อค้นพบ

1. การดำเนินงานของหน่วยงาน 5 ประสาน
2. การประสานงานระหว่าง 5 ประสาน ขาดความต่อเนื่อง
3. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เหมือนกันทุกปี ไม่คำนึงถึงการจัดกลุ่มของเกษตรกรและไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร
4. การถ่ายทอดองค์ความรู้กำหนดจากส่วนกลาง อบรมเหมือนกันทุกกลุ่ม

1. สป.กษ. ควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 ควรประชุมหารือกับคณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1.2 ทบทวนจำนวนเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานโครงการตามศักยภาพของพื้นที่

1.3 สนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตตามการจัดกลุ่ม และ ความพร้อมของเกษตรกร

1.4 สนับสนุนงบประมาณ คชจ.ในการเดินทาง/ค่าตอบแทนแก่ปราชญ์เกษตร ฯ

1.5 ประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจกับโดยเฉพาะปราชญ์เกษตร สถาบันการศึกษา ภาคเอกชนเน้นการบูรณาการ และจัดทำคู่มือพร้อมแผนปฏิบัติงานโครงการที่ชัดเจนให้แก่หน่วยงานผู้ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

2. กสท. ปศ. ปม. พต. และ กวก. ควรสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรตามการจัดกลุ่มที่กำหนด และควรให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต องค์กรความรู้เฉพาะสาขาที่ตรงกับศักยภาพของเกษตรกรตามการจัดกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

3. เกษตรกร ปี 60 พัฒนาสู่เกษตรกรต้นแบบ เกษตรกร ปี 61 และ ปี 62 พัฒนาเป็นเกษตรกรเต็มรูปแบบ

4. ควรกำหนดแผนการดำเนินงานโครงการในปีงบประมาณต่อไป โดยกำหนดเป้าหมายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

5. ติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ และสร้างจิตสำนึกโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Thank You.

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

